Ομιλία Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βεροίας κ. Παντελεήμονος

«᾽Ελεήμονα φύσει τέ καί ἀληθείᾳ, ἕνα πάντες γινώσκομεν τόν ἐπί πάντων Θεόν, οὗ καί τοῦ ἐλέους πλήρης ἡ γῆ … Καί πόθεν αὐτός, ὦ μακάριε ᾽Ιωάννη, ὑπέρ πάντας ἀνθρώπους ὑπερεπλούτισας τῷ ὀνόματι τούτῳ· καί λέγεσθαι μέν, ἐλεήμονα Θεόν, λέγεσθαι δέ καί ἐλεήμονα ᾽Ιωάννην;»

Μέ αὐτούς τούς λόγους ἀρχίζει τό ἐγκώμιό του πρός τόν ἑορταζόμενο καί λαμπρῶς πανηγυριζόμενο μέγα ἱεράρχη τῆς ᾽Εκκλησίας μας, τό ἱερό βλάστημα τῆς Ἀμαθοῦντος καί κλεινό πολιοῦχο τῆς μεγαλουπόλεως τῆς Λεμεσοῦ, ἅγιο ᾽Ιωάννη τόν ἐλεήμονα, πατριάρχη Ἀλεξανδρείας, ὁ ἕτερος γόνος τῆς ἁγιοτόκου αὐτῆς Μεγαλονήσου καί συμπολίτης του ἤδη ἐν οὐρανοῖς, ὁ ὅσιος Νεόφυτος ὁ ἔγκλειστος.

«᾽Ελεήμονα ἀπό τή φύση του καί ἀληθινά ἐλεήμονα, ὅλοι γνωρίζουμε ἕναν, τόν Θεόν τῶν πάντων, ἀπό τό ἔλεος τοῦ ὁποίου εἶναι πλήρης ἡ γῆ», γράφει ὁ ὅσιος Νεόφυτος. Καί συνεχίζει: «Ἀπό ποῦ ἐσύ, μακάριε ᾽Ιωάννη, ἀπέκτησες σέ τόσο μεγάλο βαθμό, περισσότερο ἀπό ὅλους τούς ἀνθρώπους αὐτό τό ὄνομα, ὥστε νά λέγεται μέν ὁ Θεός ἐλεήμων ἀλλά νά ἀποκαλεῖται καί ὁ ᾽Ιωάννης ἐλεήμων;»

Δέν εἶναι ρητορικοί αὐτοί οἱ λόγοι. Δέν εἶναι λόγοι ὑπερβολῆς ἤ κοσμικοῦ ἐπαίνου. Εἶναι λόγοι καρδιακοί ἑνός μεγάλου ἀσκητοῦ, ὁ ὁποῖος ξενωθείς τοῦ κόσμου καί ἀδιαφορήσας γιά τά τερπνά καί ἡδέα του ἐπεδίωξε διά βίου τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι λόγοι πνευματικοί διά τῶν ὁποίων ὁ ὅσιος Νεόφυτος ὁ ἔγκλειστος δέν ἐπιδιώκει νά ἐγκωμιάσει ἁπλῶς τόν ἀνενδεῆ ἀνθρωπίνων ἐπαίνων καί ἐγκωμίων ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν ᾽Ιωάννη τόν ἐλεήμονα, διότι τούς ἐλεήμονες ἐμακάρισε πρῶτο τό ἀψευδές στόμα τοῦ Κυρίου μας εἰς τήν ἐπί τοῦ ᾽Ορους ὁμιλία του λέγοντας: «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοί ἐλεηθήσονται».

᾽Επιδιώκει ὁ ὅσιος Νεόφυτος μέ τό ἐγκώμιό του πρός τόν συνώνυμο τῆς ἐλεημοσύνης ἅγιο ᾽Ιωάννη, πατριάρχη Ἀλεξανδρείας, ἀφενός μέν νά ἀποδώσει τό ὀφειλόμενο χρέος στόν φίλο τοῦ Θεοῦ κατά τό λόγιο «ἐμοί δέ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου ὁ Θεός», ἀφετέρου δέ νά παρουσιάσει τό μεγαλεῖο τῆς ἀρετῆς τῆς ἐλεημοσύνης, διά τῆς ὁποίας ἀνεδείχθη μέγας ὁ τιμώμενος ἅγιος καί ὄντως υἱός Θεοῦ ἐκλεκτός, συγχρόνως ὅμως καί νά

παρακινήσει ἐμᾶς, τούς τιμῶντας τήν πανεύφημο καί ἱερά αὐτοῦ μνήμη, νά ἀκολουθήσουμε «τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ», ὥστε νά τύχουμε καί ἐμεῖς τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀγάπη καί ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ ἔθεσε στή διάθεσή μας πολλούς δρόμους γιά νά βροῦμε ἔλεος καί χάρη. Ἄλλοι ἀπό αὐτούς εἶναι δύσβατοι καί ἀνάντεις καί ἀπαιτοῦν κόπο καί πόνο καί κακοπάθεια καί νηστεία καί ἀγρυπνία καί πόλεμο διηνεκῆ κατά τοῦ κοσμοκράτορος τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἄλλοι εἶναι περισσότερο βατοί καί προσιτοί, γιατί δέν ἀπαιτοῦν οὔτε νά ἐγκαταλείψουμε τόν κόσμο οὔτε νά οἰκήσουμε «ἐν ὄρεσι καί σπηλαίοις καί ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς».

Ἕνας ἀπό αὐτούς εἶναι ὁ δρόμος τῆς ἐλεημοσύνης, τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀρετῆς, ἡ ὁποία κατά θεία παραχώρηση ἐνεφανίσθη στόν ἑορταζόμενο σήμερα ἅγιο Ἰωάννη τόν ἐλεήμονα, ὅταν ἦταν σέ ἡλικία δεκαπέντε ἐτῶν, μέ τή μορφή εὐειδοῦς κόρης, ἐστεμμένης μέ κλάδους ἐλαίας, καί τοῦ εἶπε: «Εἶμαι ἡ πρωτότοκος θυγατέρα τοῦ οὐρανίου βασιλέως, καί ἐάν μέ κάνεις φίλη σου, μπορῶ νά σέ καταστήσω οἰκεῖο τοῦ Θεοῦ, διότι κανείς ἐκτός ἀπό ἐμένα δέν ἔχει παρρησία ἐνώπιόν του».

Αὐτόν τόν δρόμο τῆς ἐλεημοσύνης ἀκολούθησε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἐκ νεότητός του καί αὐτόν ἐβάδισε μέ συνέπεια καί αὐταπάρνηση καί ὡς πατριάρχης τοῦ ἱστορικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, θεωρώντας τούς πτωχούς καί τούς ἐνδεεῖς «ὡς κυρίους καί δεσπότας» του, καί ἀξιώθηκε νά ἰδεῖ ὄχι μόνο ὁ ἴδιος ἀλλά καί ὅσοι εὑρίσκοντο πλησίον του κατά τήν κοίμησή του τήν ἀρετή τῆς ἐλεημοσύνης, ὡς κόρη λάμπουσα ὡς ὁ ἥλιος νά τόν συνοδεύει στόν οὐρανό.

Ἄς μήν μᾶς φανεῖ παράξενο ὅτι μία μόνο ἀρετή, ἡ ἐλεημοσύνη, εἶναι δυνατόν νά μᾶς καταστήσει ἀξίους τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ, διότι ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἀρετή σύνθετος, εἶναι ἔμπρακτη ἔκφραση τῆς ἀγάπης, τήν ὁποία ὁ Κύριός μας ὅρισε ὡς τό κριτήριο βάσει τοῦ ὁποίου θά κριθοῦμε κατά τήν ἔνδοξο δευτέρα αὐτοῦ παρουσία.

Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι μία ἀρετή, τήν ὁποία ὅλοι ἀνεξαιρέτως μποροῦμε νά ἐπιδιώξουμε καί νά καλλιεργήσουμε, διότι ὁ Χριστός κρίνει καί ἀνταμείβει τήν ἐλεήμονα διάθεση, κρίνει καί ἀνταμείβει τήν ἀγαπῶσα καρδία μας, ἡ ὁποία ἱεραρχεῖ τίς ἀνάγκες τῶν ἀδελφῶν της ὑψηλότερα ἀπό τίς ἰδικές της, καί θεωρεῖ τούς ἄλλους «κυρίους καί δεσπότας» της, ὅπως ἔλεγε ὁ ἅγιος

Ἰωάννης, ὥστε νά ἐπιθυμεῖ νά τούς ἱκανοποιήσει, νά τούς φροντίσει, νά τούς περιποιηθεῖ, νά ἀπαλύνει τούς πόνους τους, περισσότερο ἀπό ὅ,τι φροντίζει γιά τόν ἑαυτό της.

Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἡ ἀρετή τήν ὁποία μπορεῖ νά ἀποκτήσει καί ὁ πτωχός καί ὁ πλούσιος, καί ὁ ταπεινός καί ὁ διάσημος, καί ὁ μορφωμένος καί ὁ ἀγράμματος, καί ὁ νέος καί ὁ μεγαλύτερος, ὥστε νά εὐαρεστήσουμε ὅλοι δι᾽ αὐτῆς στόν Θεό. Διότι ἐνώπιόν του δέν ἔχει σημασία τό μέγεθος τῆς προσφορᾶς ἀλλά ἡ προαίρεση, ὅπως μᾶς διδάσκει ὁ Χριστός, ἀξιολογώντας τήν προσφορά τῶν δύο λεπτῶν τῆς χήρας, τοῦ ὑστερήματός της δηλαδή, ὡς ἀνώτερη τῆς προσφορᾶς τῶν ἄλλων ἀπό τό περίσσευμά τους.

Κανείς, λοιπόν, δέν μπορεῖ νά ἰσχυρισθεῖ ὅτι δέν εἶναι σέ θέση νά ἀκολουθήσει τόν δρόμο τῆς ἐλεημοσύνης. Ὅλοι μποροῦμε νά τήν ἀποκτήσουμε, προσφέροντας στούς ἀδελφούς μας κατά τή δύναμή μας ὅ,τι ἔχουν ἀνάγκη. Ἀρκεῖ νά ἔχουμε διάθεση καί ἀγάπη. Ἀρκεῖ νά ἔχουμε πάντοτε κατά νοῦν ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε εἶναι ἕτοιμος νά μᾶς χαρίσει τό ἔλεός του καί γιά τίς πιό μικρές προσφορές μας, ὅταν βεβαίως δέν εἶναι «ἐκ λύπης ἤ ἐξ ἀνάγκης» ἀλλ᾽ ἐξ ἀγάπης.

Αὐτή ἡ σκέψη θά μᾶς παρακινεῖ νά μήν ἀδιαφοροῦμε καί νά μήν ἐπινοοῦμε δικαιολογίες καί προφάσεις γιά νά μήν προσφέρουμε στούς ἀδελφούς μας τήν ἀγάπη μας, τήν ἐλεημοσύνη μας. Καί ἄς μήν ξεχνοῦμε ὅτι «ἱλαρόν δότην ἀγαπᾶ ὁ Θεός», ὅπως μᾶς ὑπενθυμίζει ὁ πρωτοκορυφαῖος ἀπόστολος Παῦλος ἀλλά καί μᾶς ὑποδεικνύει μέ τή ζωή καί τό ἔργο του ὁ πολιοῦχος τῆς πόλεώς σας, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ ἐλεήμων, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, τόν ὁποῖο τιμοῦμε καί πανηγυρίζουμε σήμερα στόν περικαλλῆ αὐτόν ἱερό ναό.

Καί εἴμεθα ἰδιαιτέρως εὐγνώμονες πρός τόν πανιερώτατο Ποιμενάρχη σας καί πολυσέβαστο καί πολυφίλητο ἀδελφό, Μητροπολίτη Λεμεσοῦ κ. Ἀθανάσιο, μέ τόν ὁποῖο συνδεόμεθα ἀπό τήν ἐποχή κατά τήν ὁποία συνδιακονούσαμε στήν Ἱερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης, ὁ ὁποῖος μᾶς προσεκάλεσε μέ τή συνοδεία μου, γιά νά συνεορτάσουμε καί νά συμπανηγυρίσουμε μαζί σας τόν πολιοῦχο καί προστάτη σας ἅγιο Ἰωάννη τόν ἐλεήμονα, στά ἴχνη τοῦ ὁποίου βαδίζει καί ὁ ἴδιος ὁ Μητροπολίτης σας μέ τό μεγάλο φιλανθρωπικό ἔργο τό ὁποῖο ἐπιτελεῖ ἡ τοπική σας Ἐκκλησία.

Τόν εὐχαριστῶ ἀπό καρδίας καί εὔχομαι ταπεινά ἡ χάρη τοῦ ἁγίου Ἰωάννου νά τόν ἐνισχύει στήν θεοφιλῆ ποιμαντορία του καί νά εὐλογεῖ πλούσια τόν εὐσεβῆ κλῆρο καί τόν πιστό καί φιλάγιο λαό τῆς πόλεως καί τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ταύτης.

Εἴθε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ ἐλεήμων νά πληρώσει καί τή δική μας καρδία μέ αὐτή τήν ἐλεήμονα ἀγάπη. Ἀμήν.